

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA
AZ ENSZ NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNYE

NAIH nyilvántartási szám: 40689

Az alapvető jogok biztosának

JELENTÉSE

az AJB-649/2019. számú ügyben

Előadó: dr. Kohár Katalin

Érintett szerv: Emberi Erőforrások Minisztériuma

2019.

**Az alapvető jogok biztosának
Jelentése
az AJB-649/2019. számú ügyben**

Előadó: dr. Kohár Katalin

Az eljárás megindítása

A Hivatalban tartott személyes meghallgatáson a Panaszos a ParlagfűpollenNO Egyesület (a továbbiakban: Egyesület) képviseletében azt kifogásolta, hogy a 2017. október 3. napján az Emberi Erőforrások Minisztériuma (a továbbiakban: EMMI) parlamenti államtitkáránál (a továbbiakban: Államtitkár) előterjesztett közérdekű bejelentésükre nem kaptak választ. A közérdekű bejelentésben az Államtitkárnak a Magyar Hírlapban és a Magyar Időkben megjelent nyilatkozatai valóság tartalmát vitatta az Egyesület.

A fentiek alapján, az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény 38. §/ C § alapján kérte Panaszos az eljárás felülvizsgálatát, és az általa vélelmezett visszásság orvoslását.

Az Ajbt.38/A-C. §-ai értelmében az alapvető jogok biztosa – egyebek mellett – kérelemre vizsgálja a közérdekű bejelentések törvényben meghatározott szervek általi megfelelő intézését.

Mivel a beadvánnyal összefüggésben felmerült a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog, a petíciós jog, valamint a jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság követelménye sérelmének a gyanúja, ezért vizsgálatot indítottam, amelynek során megkerestem az EMMI-t.

Az érintett alapvető jogok

A jogállamiság, valamint a jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság követelménye: „Magyarország független demokratikus jogállam.” [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés]

A tisztességes hatósági eljáráshoz való jog: „Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.” [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés]

Petíciós jog: „Mindenkinek joga van ahhoz, hogy egyedül vagy másokkal együtt, írásban kérelemmel, panasszal vagy javaslattal forduljon bármely közhatalmat gyakorló szervezethez.” (Alaptörvény XXV. cikk)

Az alkalmazott jogszabályok

- Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.), (a továbbiakban: Alaptörvény)
- az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbt.)
- a panaszokról és a közérdekű bejelentésekről szóló 2013. évi CLXV. törvény (a továbbiakban: Pkbt.)

Megállapított tényállás

A Panaszos beadványából, továbbá az Államtitkár megkeresésemre adott válaszából az alábbi tényállás állapítható meg. Az Egyesület közérdekű bejelentésében megírta, hogy allergiás betegek sokasága kereste meg az Egyesületet az Államtitkár sajtónyilatkozataival kapcsolatban. Az Egyesület kifogásolta a nyilatkozatok tartalmát, mert álláspontjuk szerint az Államtitkár jól tudja, hogy az allergia probléma nem oldható meg a pollenkoncentráció drasztikus visszaszorítása nélkül, ugyanakkor a nyilatkozatban említett „több mint tizenegymilliárd Ft.”-nál lényegesen kevesebb költséggel is hatékony eredményeket lehetne elérni. Kérték bejelentésükben, hogy az Államtitkár fejtse ki, hogy az említett 11 milliárd forintot mire költötték, mert tudomásuk szerint,

sem az allergiás betegek számának felmérése nem történt meg, sem pedig olyan intézkedések nem történtek, amelyek valós segítséget jelentettek volna a betegeknek. Kiemelték, hogy a pollenkoncentráció csökkentése nem valósult meg, sőt, inkább emelkedett. Álláspontjuk szerint a Kormány tudatosan nem hozta meg a szükséges intézkedéseket azért, hogy az EU-s földalapú támogatásokat ne veszélyeztessék, így viszont már kb. 2 millió ember egészséges élethez való alkotmányos jogát sértik.

Kifogásolták a parlagrafü-érzékenységgel összefüggésbe hozható betegek számának csökkenéséről tájékoztató nyilatkozatot, valamint azt a kijelentést, hogy az allergiás betegek által 40 milliárd forint körüli értékben szedett gyógyszerek árának 85%-át fizetné a társadalombiztosítás. Kérték a nyilatkozat alapjául szolgáló hivatalos adatok kiadását.

Kifogásolták, hogy az egyik nyilatkozatban az szerepelt, hogy a parlagrafü elleni védekezésre 2017-ben 46,1 milliárd forint áll rendelkezésre, holott ez csak 46,1 millió forint tudomásuk szerint, és a 2018-as évre ez tovább fog csökkenni.

Az Egyesület felháborítónak tartja, hogy légi felderítéssel 1,5 millió hektáron csak 500 hektár parlagrafüves területet találtak, ugyanakkor erre 22,1 millió forintot fordítottak.

Szerettek volna választ kapni arra, hogy a Belügyminisztérium mely állami tulajdonú parcellákat tisztította meg.

Felháborítónak nevezték beadványukban a nyilatkozat azon állítását, miszerint a betegek száma évről évre csökken.

Panaszos 2018. január 5-ei személyes meghallgatásán rögzített nyilatkozata alapján felmerült alapjogi sérelemre tekintettel, a tényállás tisztázása érdekében, az Ajbt. 21. § (1) bekezdés a) pontjában biztosított jogkörömben eljárva megkerestem az ügyben az Államtitkárt és az alábbi kérdések megválaszolását kértem:

1. A beadványt a Pkbt. szerinti közérdekű bejelentésnek tekintették-e?
2. Amennyiben igen, akkor milyen intézkedések történtek a bejelentésben foglaltak kivizsgálására?
3. Küldtek-e írásbeli tájékoztatást a beadványozóknak a vizsgálat megállapításairól?
4. Amennyiben nem tekintették a beadványt közérdekű bejelentésnek, akkor milyen intézkedéseket tettek?
5. Adott-e választ a Minisztérium a beadványban feltett kérdések vonatkozásában?
6. Fentiek alapján kértem továbbá, hogy tájékoztasson arról, miszerint megalapozottnak látja-e a panaszosok által előadottakat; amennyiben igen, úgy milyen intézkedéseket kíván kezdeményezni a sérelem orvoslása vagy megszüntetése érdekében?

Az Államtitkár válasza

Az Egyesület levele 2017. október 12-én érkezett meg a Parlamenti Államtitkárságra, és a parlagrafü-allergia témakörében tartalmazott kérdéseket a Magyar Hírlapban és a Magyar Időkben megjelent nyilatkozatokkal kapcsolatban. A beadványt a Pkbt. szerinti közérdekű bejelentésnek tekintették.

A Parlamenti Államtitkárság 2017. október 16-án továbbította a bejelentést az EMMI Központi Ügyfélszolgálati Irodájára (a továbbiakban Ügyfélszolgálat) részére. Az Ügyfélszolgálat a válaszhoz szükséges szakvélemény kialakítása érdekében megkereste az Egészségügyért Felelős Államtitkárságot, amely a szakmai javaslatot az Országos Közegészségügyi Intézet és az Országos Tisztifőorvosi Feladatokért Felelős Helyettes Államtitkár bevonásával 2017 decemberében küldte vissza. A közérdekű bejelentés elbírálását megalapozó vizsgálat előre nem láthatóan 30 napnál hosszabb ideig tartott, így az Ügyfélszolgálat nem tudta erről az Egyesületet tájékoztatni. Az írásbeli választ végül 2017. január 17-én küldték meg a Bejelentő részére. A válasz a bejelentésben megfogalmazott – az EMMI hatáskörébe tartozó – kérdésekre részletes szakmailag megalapozott választ adott.

A bejelentésben megfogalmazott kérdések közül a parlagfű elleni védekezésre rendelkezésre álló összeg mértékére, a Belügyminisztérium által megvalósított állami területek mentesítésére vonatkozó, valamint a légi felderítés alapján feltárt szennyezett terület kicsi arányát kifogásoló kérdések nem tartoztak az EMMI hatáskörébe, ezért az Egyesületet tájékoztatták, hogy azokkal a Belügyminisztériumot keressék meg. Fentiek alapján nem tartják megalapozottnak az Egyesület azon kifogását, hogy a közérdekű bejelentésükre nem kaptak választ.

Az Államtitkár az Egyesület kérdéseire az alábbi tájékoztatást adta: A parlagfű pollen koncentrációjának éves, országos átlagát vizsgálva, tekintettel arra, hogy a 2016-17-es adatok nem magasabbak, mint a 2008, 2009, 2010 és 2011-es adatok, ezért egyértelmű trend nem állapítható meg. Az éves pollenszámot számos tényező befolyásolja (pl. aszályos napok száma).

A biológiai légszennyezők nagymértékben hozzájárulnak a légúti allergiás betegségek kialakulásához. Az asztmában és allergiás szénanáthában szenvedő betegek számáról, valamint az évenként előforduló új esetek számáról rendszeres statisztikai adatokat szolgáltat az Országos Korányi TBC és Pulmonológiai Intézet. Megjegyezték, hogy ebben a nyilvántartási rendszerben csak azok a betegek szerepelnek, akiket a Pulmonológiai Hálózatban kezelnek.

Az asthma bronchiale morbiditás incidenciája az 1980-as évi 35,7/100.000 főről 1999-re 167/100.000 főre emelkedett. 1999-et követően évi 145-192/100.000 fő között ingadozott. Az összes asthma bronchialis betegek száma hasonlóan alakult az elmúlt évtizedben. Az új asztmás esetek mintegy 60%-a allergiás eredetű.

A rhinitis allergica incidenciája az 1990-es 22/100.000 főről 2000-re 281/100.000 főre emelkedett, ezt követően 2008-ig enyhén csökkent, majd a rákövetkező években egyre kevesebb lett a nyilvántartásba vett betegek száma (2016-ban 69/100.000 fő). A nyilvántartott betegek száma 2009-től gyakorlatilag nem változott (3000-3250/100.000 fő).

Figyelemmel arra, hogy a parlagfű allergia kezelésére alkalmazható gyógyszerek többsége más betegségek kezelésére is alkalmazható, illetve a rendelkezésre álló gyógyszerek forgalmi adatai esetében nem lehet elkülöníteni a kezelés indikációját, így a vonatkozó társadalombiztosítási támogatással rendelkező gyógyszerforgalmi adatok együttesen tartalmazzák az allergiás eredetű, az asztma és a krónikus obstruktív tüdőbetegség indikációk szerinti forgalmi adatokat. A Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő (a továbbiakban: NEAK) adatai alapján 2016. évben az előzőekben felsorolt betegségek kezelésére szolgáló gyógyszerek esetében 28, 97 milliárd kifizetés történt, amely összeg 15%-át a betegek fizették, 85 %-ot a társadalombiztosítási támogatás fedezte.

Az elmúlt évek adatai alapján megállapítható a leukotrién receptor antagonisták és az Anti-IgE terápia előtérbe kerülése (DOT érték növekedése). A leukotrién receptor antagonisták egyre kedvezőbb fogyasztói árainak következtében a betegek által fizetendő térítési díj esetében jelentős csökkenés figyelhető meg (a betegek által fizetett térítési díj 2013. évben 155,5 millió forint, 2014. évben 103 millió forint, 2015. évben 89 millió forint, 2016 évben 82 millió forint).

A többnyire allergiás rhinitisben, conjunctivitisben alkalmazott, társadalombiztosítási támogatással rendelkező gyógyszerek esetében 2010-2011. években évi mintegy 4 milliárd forintot fizettek a betegek, 2012. évet követően ez az összeg évi 2,3-2,7 milliárd forintra csökkent. A 2010-2016. évek, illetve ezen évek szezonális hónapjainak adatait áttekintve elmondható, hogy a szezonális hónapok terápiás napjai vonatkozásában 2010-2011. évekhez képest 2012. évtől 10-17 %-os csökkentés figyelhető meg az éves terápiás napokhoz viszonyítva.

Az allergiás rhinitis és conjunctivitis megbetegedések kezelésére szolgáló vény nélkül is kapható, nem támogatott gyógyszerek közforgalmú gyógyszerári forgalmának alakulását vizsgálva megállapítható, hogy a 2013-2016. években évente mintegy 6-6,5 millió doboz gyógyszert vásároltak a betegek 8-10,5 milliárd forint összegben. A szezonális hónapokban jellemzően magasabb (102-125 %) ezen gyógyszerek forgalma, a szezonon kívüli, téli hónapok forgalmához képest azonban évről évre jellemzően csökkenő tendenciát figyelhetünk meg.

Összességében arról adott tájékoztatást az Államtitkár, hogy a 2009-2015. éveket vizsgálva, az Országos Egészségbiztosítási Pénztár (jelenleg: NEAK) adatai alapján a járó beteg

szakellátás és gondozás keretében kezelt, parlagfű érzékenységgel összefüggésbe hozható BNO kódon jelentett betegek száma csökkenő tendenciát mutat.

A vizsgálat megállapításai

A hatáskör tekintetében

Az alapvető jogok biztosának feladat- és hatáskörét, valamint az ennek ellátásához szükséges vizsgálati jogosultságokat az Ajbt. határozza meg.

Az Ajbt. 38/A. § értelmében az alapvető jogok biztosa vizsgálja a panaszokról és a közérdekű bejelentésekről szóló törvény szerinti közérdekű bejelentéseknek a 18. § (1) bekezdés (a-k) pontja szerinti hatóságok általi kezelésének gyakorlatát, valamint kérelemre az egyes közérdekű bejelentések megfelelő intézését.

A 38/C. § rendelkezése szerint a közérdekű bejelentő az általa vélelmezett visszásság orvoslása érdekében beadvánnyal fordulhat az alapvető jogok biztosához, ha a panaszokról és a közérdekű bejelentésekről szóló törvény szerinti eljárásra jogosult szerv a közérdekű bejelentést megalapozatlannak nyilvánítja, ha a közérdekű bejelentő a vizsgálat eredményével nem ért egyet, vagy ha a közérdekű bejelentő álláspontja szerint az eljárásra jogosult szerv a közérdekű bejelentést nem vizsgálta ki teljes körűen.

Az EMMI, mint állami szerv az alapvető jogok biztosa által vizsgálható szervnek minősül.

Megállapítottam, hogy Panaszos felülvizsgálati kérelme hatáskörömet érintette, mivel közérdekű bejelentést nyújtottak be az EMMI-hez, és kifogásolták a bejelentés kivizsgálását.

Az érintett alapvető jogok tekintetében

1. Az alapvető jogok biztosa egy adott társadalmi probléma mögött álló összefüggés-rendszer feltárása során autonóm, objektív és neutrális módon, kizárólag alapjogi érvek felsorakoztatásával és összevetésével tesz eleget mandátumának. Az alapjogi biztos az intézmény létrejötte óta mindig is következetesen, zsinórmértékként támaszkodott az Alkotmánybíróság alapvető jogállami garanciákkal és az alapjogok tartalmával kapcsolatos elvi megállapításaira, valamint – az ombudsmani jogvédelem speciális vonásai mentén – alkalmazta az alapjog-korlátozás alkotmányosságát megítélni hivatott alapjogi tesztek.

Az Alaptörvény hatálybalépését követően az Alkotmánybíróság kimondta, hogy az újabb ügyekben felhasználhatja az Alaptörvény hatálybalépése előtt hozott határozataiban szereplő érveket, ha „az Alaptörvény konkrét – az előző Alkotmányban foglaltakkal azonos vagy hasonló tartalmú – rendelkezései és értelmezési szabályai alapján ez lehetséges.” [22/2012. (V. 11.) AB határozat]. Arra is rámutatott, hogy „az előző Alkotmány és az Alaptörvény egyes rendelkezései tartalmi egyezősége esetén éppen nem a korábbi alkotmánybírósági döntésben megjelenő jogelvek átvételét, hanem azok figyelmen kívül hagyását kell indokolni”. Az Alkotmánybíróság az – Alaptörvény negyedik módosításának hatályba lépését követően meghozott – 13/2013. (VI. 17.) AB határozatában elvi élel mondta ki azt, hogy „[a]z Alkotmánybíróság a hatályát veszített alkotmánybírósági határozat forrásként megjelölésével, a lényegi, az adott ügyben felmerülő alkotmányossági kérdés eldöntéséhez szükséges mértékű és terjedelmű tartalmi vagy szövegszerű megjelenítéssel hivatkozhatja vagy idézheti a korábbi határozataiban kidolgozott érveket, jogelveket.”

Az idézett elvi jelentőségű tétellel összhangban, vizsgálati megállapításaim megfogalmazása, az egyes alapjogok, alkotmányos elvek értelmezése során – ellenkező tartalmú alkotmánybírósági iránymutatás megszületéséig, az alkotmányszöveg változását, a tartalmi, illetve kontextuális egyezőséget is figyelembe véve – az alapvető jogok biztosaként továbbra is irányadónak tekintem az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény hatályba lépését megelőzően meghozott határozatai indokolásában kifejtett érveket, jogelveket és összefüggéseket.

2. Az Alaptörvény XXIV. cikke (1) bekezdése értelmében *mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék.*

Az Alaptörvény hatálybalépését megelőzően az Alkotmány a *tisztességes eljárás*hoz való jogot explicite ugyan nem nevesítette, ugyanakkor az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az a független és pártatlan bírósághoz való jog, illetve a jogbiztonság elvéből levezethető eljárási garanciák egymásra vonatkoztatásával tartalmilag levezetett olyan alkotmányos alapjogot jelent, amely komplex követelményrendszert testesít meg, magában foglalva valamennyi, a jogállamiság értékrendjének megfelelő eljárási alapelvet és normát. A 2012. január 1-jén hatályba lépett Alaptörvény már *expressis verbis* tartalmazza a hatósági ügyek tisztességes intézéséhez való jogot, rögzítve, hogy a közhatalmú szervek, hatóságok az ügyeket részrehajlás nélkül, tisztességes módon, ésszerű határidőn belül intézzék, döntéseiket pedig a törvényben meghatározottak szerint indokolják. A tisztességes eljárás követelménye olyan *minőség*, amelyet az *eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet megítélni*, és amely *hatékony gátját képezi a garanciális szabályok szándékolt félreértelmezésének*, az egységes jogalkalmazás hiányából, a kiszámíthatatlanságból következő tényleges és eshetőleges érdek- és jogsérelmek bekövetkezésének. Ezt tükrözik azok a korábbi AB határozatok is, amelyek újra meg újra kihangsúlyozták: *a közvetlen alkotmányi garanciák gazdaságossági és célszerűségi okokból*, az eljárás egyszerűsítése vagy az időszűrés követelményének érvényesülése címen *sem mellőzhetők.* [49/1998. (XI. 27.) AB határozat, 5/1999. (III. 31.) AB határozat, 422/B/1999. AB határozat]

Az Alkotmánybíróság több döntésében hivatkozik a fenti megállapításra [6/1998. (III. 11.) AB határozat]. Ugyanez a határozat a következőt is kimondta: *A tisztességes eljárás olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartásának dacára lehet az eljárás „méltánytalan” vagy „igazságtalan”, avagy „nem tisztességes”.* A tisztességes eljárás követelménye a hatósági ügyek intézése során tehát túlmutat az eljárás legalitásán. Az Alaptörvény XXIV. cikke érvényesüléséhez nem elegendő, ha a hatóságok betartják az ügy elintézésére irányadó anyagi és eljárási jogszabályokat, hanem szükséges az is, hogy mind az egyedi ügyintézés, mind az arra irányadó jogszabályok segítsék az ügyféli jogok érvényesülését.

3. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerint *Magyarország független, demokratikus jogállam.*

Az Alkotmánybíróság több határozatában rámutatott, hogy a jogállam nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. A jogbiztonság az állam kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára. A jogbiztonság nem csupán az egyes normák egyértelműségét követeli meg, de az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát is. [9/1992. (I. 30.) AB határozat] Az Alkotmánybíróság szerint az alanyi jogok érvényesítésére szolgáló eljárási garanciák a jogbiztonság alkotmányos követelményéből erednek, de szoros kapcsolatban állnak a jogegyenlőséggel, törvény előtti egyenlőséggel is. A megfelelő eljárási garanciák nélkül működő eljárásban ugyanis a jogbiztonság az, ami sérelmet szenved. [9/1992. (I. 30.) AB határozat, 75/1995. (XI. 21.) AB határozat] Ezért alapvetőek a jogbiztonság követelménye szempontjából az eljárásjogi garanciák. Csakis formalizált eljárási szabályok megkövetelésével és betartásával működhetnek alkotmányosan a jogintézmények. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint a jogállamiság egyik alapvető követelménye, hogy a közhatalommal rendelkező szervek is csak a jog által meghatározott keretek között fejthetik ki a tevékenységüket. [56/1991. (XI.8.) AB határozat]

3. Mindezek alapját képezi az Alaptörvény XXV. cikke, amelynek értelmében *mindenkinek joga van ahhoz, hogy egyedül vagy másokkal együtt, írásban kérelemmel, panasszal vagy javaslattal forduljon bármely közhatalmat gyakorló szervhez.* A petíciós jog klasszikus tartalma alapján ugyanis két fogalmi elemmel bír; nemcsak a kérelem, panasz, illetve javaslat benyújtását akár egyénileg akár kollektíven, hanem a közhatalmat gyakorló szerv válaszadását is, ami *magával vonja, hogy az adott ügygel foglalkoznia kell.* Az Alkotmánybíróság értelmezésében mindenkinek joga van arra, hogy egyedül vagy másokkal együttesen írásban kérelmet vagy panaszt terjesszen elő azokhoz az

illetékes állami szervekhez, amelyeknek a külön jogszabályok által megállapított *egyik alapvető funkciója azok elbírálása és orvoslása*. [987/B/1990. AB hat.]

Ezek együttes vizsgálata adja ki a jelen ügy szempontjából lényeges alapjogi tartalmat, amely szerint a vizsgálat alá vonható állami szervek *alapjogi kötelezettsége felőleli mind az eljárás lefolytatásának tényét, mind annak minőségét*.

4. Az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdése alapján mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez, továbbá a (2) bekezdés rögzíti, hogy e jog érvényesülését Magyarország – egyebek mellett – a környezet védelmének biztosításával segíti elő.

Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdését az egészséghez való jog alanyi oldalának, míg a (2) bekezdését az objektív, intézményvédelmi oldalának tekinti. Megállapította továbbá, hogy „Az egészséghez való alanyi jog az egyén testi és lelki integritását védi, s mint ilyen az ember egészségének megőrzésére szolgál.” [3132/2013. (VII. 2.) AB határozat] Az Alkotmánybíróság több határozatában értelmezte a testi és lelki egészséghez való jog tartalmát és korlátozhatóságát és kimondta, hogy alapvetően nem alanyi jogként, hanem alkotmányi követelményként értelmezendő: az államnak azt az alkotmányos kötelezettségét jelenti, hogy a nemzetgazdaság teherbíró képességéhez, az állam és a társadalom lehetőségeihez igazodva olyan gazdasági és jogi környezetet teremtsen, amely a legkedvezőbb feltételeket biztosítja a polgárok egészséges életmódjához, életviteléhez.

Az Alaptörvény az egészséges környezethez, valamint az egészséghez való két alapvető jogon keresztül közvetlen kapcsolatot teremt a környezet állapota és az ember testi, lelki egészsége között. Így az ezen alapvető jogokkal kapcsolatos kérdéseket mindig vizsgálni kell az állami szervek környezetvédelmi intézkedések tételére vonatkozó kötelessége oldaláról is

Az ügy érdemében

A bejelentésből, valamint a megkeresésre kapott válaszból vizsgálatom során az alábbi megállapításokat tettem.

1. A közérdekű bejelentések megfelelő intézésének vizsgálata során az irányadó törvényi szabályozást tekintettem át.

A Pkbt. 1. § (3) bekezdése alapján, a közérdekű bejelentés olyan körülményre hívja fel a figyelmet, amelynek orvoslása vagy megszüntetése a közösség vagy az egész társadalom érdekét szolgálja. A közérdekű bejelentés javaslatot is tartalmazhat.

Az 1. § (5) bekezdés szerint, ha a panaszt vagy a közérdekű bejelentést nem az eljárásra jogosult szervhez tették meg, a panaszt vagy a közérdekű bejelentést a beérkezésétől számított nyolc napon belül az eljárásra jogosult szervhez át kell tenni. Az áttételről a panaszost vagy a közérdekű bejelentőt az áttétellel egyidejűleg értesíteni kell. Ha a közérdekű bejelentés jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslatot tartalmaz, azt a jogalkotói hatáskörrel rendelkező személynek vagy szervnek is meg kell küldeni.

A 2. § értelmében a közérdekű bejelentést – törvény eltérő rendelkezése hiányában – az eljárásra jogosult szervhez történő beérkezésétől számított harminc napon belül kell elbírálni. Ha azonban az elbírálást megalapozó vizsgálat előreláthatólag harminc napnál hosszabb ideig tart, erről a közérdekű bejelentőt az elintézés várható időpontjának és az eljárás meghosszabbodása indokainak egyidejű közlésével kell tájékoztatni. A vizsgálat befejezésekor – a minősített adat, illetve törvény alapján üzleti, gazdasági vagy egyéb titoknak minősülő adat kivételével – a megtett intézkedésről vagy annak mellőzéséről – az indokok megjelölésével – a közérdekű bejelentőt haladéktalanul értesíteni kell.

A 3. § (1) bekezdése előírja, hogy a panasz vagy a közérdekű bejelentés alapján - ha alaposnak bizonyul - gondoskodni kell

a) a jogszerű vagy a közérdeknek megfelelő állapot helyreállításáról, illetve az egyébként szükséges intézkedések megtételéről,

b) a feltárt hibák okainak megszüntetéséről,

- c) az okozott sérelem orvoslásáról és
- d) indokolt esetben a felelősségre vonás kezdeményezéséről.

2. Az Államtitkár megkeresésemre adott tájékoztatása, és a csatolt iratok alapján megállapítottam, hogy a 2017. októberi beadvány alapján a bejelentő csak 2018. január végén kapott választ. A Pkbt. 2. § előírása szerint harminc napon belül kell a közigazgatási szervnek a bejelentést kivizsgálnia, a szükséges intézkedést megtenni és a bejelentőt tájékoztatni. A Pkbt. lehetőséget biztosít a harminc napos határidőnek a közigazgatási szerv által megállapított ésszerű határidővel történő meghosszabbítására, erről azonban a közérdekű bejelentőt tájékoztatnia kell. A vizsgált közérdekű bejelentés alapján indult eljárásban a Panaszos tájékoztatása a határidő túllépésről nem történt meg.

Megállapítottam továbbá, hogy a beadvány azon részét, amelynél hatáskör hiányát állapították meg, elmulasztották a hatáskörrel rendelkező állami szervhez, a Belügyminisztériumhoz áttenni. A Pkbt. 1. § (5) bekezdése értelmében nem elégséges a közérdekű bejelentőt tájékoztatni a hatáskörrel rendelkező szervről, hanem át kell tenni a bejelentésnek azon részét, amely másik szerv hatáskörébe tartozik.

Megállapítottam, hogy azzal, hogy az EMMI a közérdekű bejelentés kivizsgálására rendelkezésére álló 30 napos határidőt többszörösen túllépte és erről a Bejelentőt előzetesen nem tájékoztatta, továbbá az áttételi kötelezettségének nem tett eleget, a jogállamiság elvéből fakadó jobbiztonsággal, és a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal kapcsolatban visszásságot idézett elő.

Intézkedés

Az Ajbt. 32. § (1) bekezdése alapján felkérem az Emberi Erőforrások Minisztériuma Parlamenti Államtitkárát, intézkedjen a jelentésben feltárt alapvető jogokat érintő visszásságok jövőbeni bekövetkezése lehetőségének megelőzéséről azzal, hogy az általa irányított szervezet a közérdekű bejelentések intézése során fokozottan ügyel a vonatkozó előírások maradéktalan betartására.

Budapest, 2019. január 28. .

